

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Statuta prouincialia et synodalia ecclesie Colonie[n]sis (Köln)

Colonie, 29. IX. 1492

Statuta Curie roperti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30901

Statuta Curie roperti. lxxx.

Incipiunt statuta

Curie Coloniensis edita per reuerendū dñm
Ropertum archiep̄m Coloniensē.

Operus dei gr̄a sancte eccle-
sie Coloniensis archiep̄s. sacri r̄ho-
mani imperij p̄iceps elector
ac p̄ Italiam archicamerarius
Westphalie et angarie dux. etc. Quia ve
experientia didicimus patroni causarū
aduocati p̄curatores et notarij corā of-
ficiali n̄ro p̄ tpe existerē. A iuris ordine
sepius demarant. propter q̄d et p̄es lit-
tigātes inutilibus expensis grauari. sen-
tentias sup̄ huiusmodi uulter seruato
processu. in rhomana curia annullari et
cassari sepius contigit. Nos modū pro-
cedendi in causis quibuscūq̄ corā dicto
officiali pendētibz introducendū da-
re cupientes. Habita desup̄ cū venerat-
bili capitulo n̄ro iurisperitis et practid.
cōsiliarijs n̄ris deliberatione matura.
Statuim⁹ et ordinauim⁹ ac statuim⁹
et ordinamus ea q̄ sequūtur.

In p̄mis inouamus statuta bone me-
morie Theoderici archiep̄i Coloniens̄
p̄decessoris n̄ri circa iudiciariū ordinem
laudabiliter edita. p̄sertim circa habili-
tates p̄sonaz aduocatoꝝ. p̄curatoꝝ. et
notarioꝝ. et que causa censetur summa-
ria et leuis. videlz illa que nō excedit
summā duodecim florenoz auri electoꝝ
imperij. Reliquę uero cause sup̄ rebus
dictā summā excedētibz censeantur
plene.

Itē statuim⁹ et ordinam⁹ q̄ cause
introducēte sup̄ rebus nō excedētibz
valorem octo marcarum Coloniensium
censeantur minime. Etiam si inter pau-
perimas p̄sonas uentilarent.

Item statuim⁹ et ordinamus q̄ in

causis p̄phanis summarijs seruabuntur
termini et modus p̄cedēdi. sicut in cau-
sis beneficalibus. decimarum matrimo-
nialibus et usurarum prout infra pat-
tebit.

De obseruatione terminorum in cau-
sis plenis mere p̄phanis. Et termini ser-
uandi in causis p̄phanis sup̄ summa
excedente valorem duodecim florenoz
renensium.

Primus terminus substācialis
necessarius est post citationem
ad causam seu post resolutionē
monitoꝝ videlz q̄ citet reus ad libellā
dum ad secundā diez. Si tūc libell⁹ non
esset paratus posset dari certa cedula in
qua inchoat⁹ est libell⁹ nō dū p̄fectus et
obtinere ad corrigendū ad p̄mā diez ut
termin⁹ seruet. in p̄mo termino p̄fixo
et iste terminus est cōis vtriq̄z p̄ti ita q̄
licz tā actori q̄ reo libellaē. si uult libel-
lo realiter oblato citet p̄s aduersa vel
p̄figatur p̄curatoꝝ apud acta. termi-
nus ad respondendū libello oblato litē
desup̄ cōtestādā et iurādū de calumnia.
Primo ad p̄mā diē iuridicā. Et iste ter-
min⁹ quo ad litis cōtestationē. et iura-
mentū calūnie est cōis. Secūdo ad idēz
sub pena excoꝛcatis ad p̄mā diē. Ter-
tio ad idēz sub excoꝛcatis pe-
na. alioquin ad videndum partem ad-
uersam excoꝛcari ob non respon-
sionem libelli. Interea ostendatur libel-
lus et exceptiones si date sint contra li-
bellum officiali ut admittat libellū vel
reijciat et compellat ad litem cōtestan-
dam ut moꝝ est. Lite cōtestata et iur-
rato de calumnia p̄figatur parti ter-
minus ad articulandum qui etiam est
communis vtriq̄z parti ad secundam.

¶ nisi.

Statuta curie Roperti.

In quo si libellus fuerit articulat⁹ dis-
positus et bonus potest repeti libell⁹
loco articuloꝝ vel potest fieri maior spe-
cificatio in articulis q̄ fuit in libello de
tpe. loco. &c. Alioquin si libellus fuerit
narratiuus fiant articuli ad longū con-
cludendo ad primā petitionē datā in li-
bello. Et tunc citetur aduersarius ad
dicendū contra articulos ad secundaz
Quo termino seruato. citetur aduersa-
rius vel p̄figatur sibi terminus ad pro-
ducendum omnia ad secundā. qui etiā est
cōmunis. Et in illo termino potest pe-
tere procurator admitti articulos suos
ad p̄bādū. parte p̄te aduersa vel etiā
ad hoc citata si absens fuerit et desup
producere iura et testes. Si nō habet p̄-
ducatur iura x̄bo cū p̄estatione ad pdu-
cendum eadem iura factō. suis loco et tē-
pore oportunitis. Et citetur aduersarius
ad dicendum cōtra ad secundā diē et in
illo accusetur cōtumacia. vel reus exci-
piat si voluerit. si nō habet negata para-
ta. vel diē p̄ officialē. Ultimo potest ad
cautelā seruari terminus ad declarādū
si aliqua essent dubia ad secundā diē. Lar-
plis tūc terminis probatorijs assignan-
dis concludat et ferat sententia.

¶ Similiter in secunda instantia. nisi q̄
articuli dati in p̄ma instātia repetantur
in termino ad articulādū et q̄ omnes
termini seruati in p̄ma instātia ad secun-
dam seruētur in secunda et tertia instā-
tia ad primam diem.

¶ Ad effectum pronuciādi super de-
sertione sententię necessario seruandi
sunt termini ad producendum de diligē-
tia prosecutionis appellatiōis p̄mo ser-
cundo tertio et quarto et supabūdanti
semper ad p̄mā diem iuridicā et nullus

alius terminus.

¶ Ad effectum quem declarandi in-
cidisse penas contentas in litteris exco-
municationalibus vel inhibitionis vel alijs
quibuscunq; seruentur necessario termi-
ni ad docendū se paruisse litteris h̄mōi
primo. secundo. tertio. semper ad primā
diem. Si tamen est prohibitio in inhi-
bitione. ne tale quid fiat necessarium est
articulati inhibitionem post inhibitiō-
nem talia fecisse. et parte citata ad dicen-
dum contra articulos super huiusmor-
di contrauentione datos ad primaz di-
em absq; litis contestatione admittentur
et probentur et facta probatione fit
at declaratio.

¶ In causa grauaminis puta in omni-
bus grauaminibus etiam habentibus
vim diffinitiuę videlicet in causis appel-
lationum interpositarum a sententia
nullitatis quacunq; vel a sententia lata
super desertione quacunq; post citatiō-
nem producatur appellatio si actor vult
seruare terminos. vel reperatur prout
est in actis. et citetur aduersarius ad di-
cendum contra ad primam diem. et ser-
uato illo termino accusata contumacia.
citetur aduersarius ad impugnandum
et iustificandum ad primam diem. Illis
terminis seruatis nihil plus est agen-
dum. nisi ferre sententiam habitis actis
¶ Dic tamen quod si agitur super nulli-
tate resultante ex eisdem actis non est
opus seruare terminos. si autem debet
constare de nullitate nō ex eisdem actis
sed aliunde. extra acta tunc necessaria
est libelli oblatio. litis contestatio. et ter-
minorū obseruantia. sicuti in mere pro-
phanis causis etiam si principalis cau-
sa esset beneficiālis vel sui natura sum-
maria.

Statuta Curie roperti. lxxxj.

In causis beneficialibus matrimonialibus, decimarum, vsurarum, et sumarijs fundata iurisdictione seruetur terminus ad libellandum et iuradu de calumnia ad primam diez et in illo termino decur libellus verbo sine scripto et iuret de calumnia, et citetur aduersarius ad articulandum ad secundam In quo termino dentur pro quacumq; parte que voluerit articuli, facto vel verbo si articuli non sunt facti, et citetur aduersarius ad dicendum contra articulos ad secundam diem. Et tunc accusetur contumacia nil dicentis contra articulos, quo termino seruato possunt peti articuli ad probandum admitti et fieri probationes si placuerit. Et si hoc fiat siue non nihilominus seruetur terminus ad producendum omnia ad secundam, et deinde ad dicendum contra producta ad secundam diem, et tunc possunt dari articuli facti si prius non fuerint dati et fieri probationes per utraq; partes que voluerint. Si autem aliqua partium subefugit, instet per petens expeditionem semper pro conclusione ut sup.

Similiter fiat in secunda instantia nisi quod omnes termini seruentur ad primam diez preterquam ad articulandum et qui seruentur ad sextam diez, similiter fiat in tertia instantia nisi quod omnes termini seruentur ad primam diem.

In minimis tamen causis infra duodecim florenos reneses vel circa vel super paruis iniurijs verbalibus nullus processus fiat. Sed duntaxat iuxta statuta deducatur in vna parua cedula factuz dispositiue et clare per articulos Et citata parte ad dicendum contra ad primam diem. Illis admittis ad probandum facta responsione fiat probatio sumaria et in illis notarij non debent ex-

tendere terminos nec registrarum, sed abbreuiare quantum possunt, sicuti scribendo protocolum.

Insuper in causis confessati siue recogniti seruetur stilus hucusque seruatus per viam monitorij.

In causis reddituum et submissionum incipiat per monitorium donec fiat resolutio.

In causis antiquorum reddituum ecclesie a monitorio.

Item notarij scribant in actis nomina procuratorum in singulis terminis qui comparuerunt et in testium productione dicant illa verba in. *N. ex aduerso procuratoris pntia.*

Item notarij in prima citatione vel monitorio emittendo designent specificiter rem super qua actor intendit agere et ponant clausulam cum certificatio ne siue comparuerint siue non. Nihilominus procedat vsq; ad diffinitiuam sententiam inclusive vel ad executionem ob non responsione libelli, si litis contestatio necessaria fuerit, vel ad immissionem in possessionem ex primo decreto per de iure per citationes ad valuas ecclesie maioris et portas aule nre Coloniensis affigendas. Iporum citatorum absentia vel contumacia non obstare. Et hmoi prima citatio decernatur per dominum officiales in causis magnis siue prophanis siue matrimonialibus decimarum aut vsurarum.

Item notarij nulli dabunt hmoi citationem vel monitoria, nisi principales met petierint et apud acta constituerint, vel procurator curie nostre qui legitimam cautionem fecerit de ratificatione principalis cum constitutione ante executionem monitorij vel citationis sub pena decem florenorum fisco applicandorum.

Statuta curie Roperti.

¶ Item dicant quis est terminus solitus ad prosequendum appellationem et non ponant in genere cum terminis solitis

¶ Item in causis appellationum vel ubi pendet terminus aliquis substantialis. ponant festa que impediunt audientiam et cursum causarum et quecumque impedimenta occurrentia.

¶ Item nullus notariorum subscribat acta nisi sigillata sigillo curie nostre.

¶ Item statuimus et ordinamus quod procuratores secundum ordinem eorum causas suas distincte et clare ponant absque clamore et multiplicatione verborum et uno loquente alij taceant et auscultent. Et interea nullus advocatorum procuratorum notariorum seu sollicitatorum pronuntiet impediat verbo vel facto aut confabulationes inter se faciant. sub pena unius marce. Quod non irremissibiliter per officialem et sigilliferum pro tempore exigende. ac etiam suspensionis ab officio si vnus sepius deliquerit.

¶ Item statuimus et ordinamus quod vno procuratore proponente alij procuratores sine stene in locis sibi deputatis. nec a locis recedant sine domini officialis licentia perita et obtenta sub fideiussuribus penitus penitentiarii et suspensionis.

¶ Item statuimus et ordinamus quod in causis fiscali inquisitionem super criminibus per subditos commissis hoc ordine procedatur. videlicet citatione vel monitione emissa ad respondendum personaliter super obijciendis. Litatus personaliter sine scriptis coram aliquo notario curie nostre iurato per officialem siue sigilliferum deputatum aut deputato in presentia ipsius sigilliferi respondeat singulariter singulis articulis in scriptis exhibitis medio iuramento. Et si confitetur delictum iniungatur sibi penitentia salutaria. Si pro

leibus per dominum sigilliferum dominum taxat. in grauius aut de consilio dicti officialis. et si negauerit detur articuli expressum iuridice. et citetur reus vel procurator per eum constituendus ad dicendum contra ad secundam. deinde fiat desuper lites contestatio more solito et presterur iuramentum calumnie et seruentur termini sicuti in ceteris causis prophanis.

¶ Item statuimus et ordinamus quod aduocati et procuratores et notarii premissa in quantum eos concernunt non adimplentes seu clientulos suos inutilibus expensis ex eorum negligentia grauantes preter damna expensarum et interesse ad que parti grauare obligantur. Ad arbitrium domini officialis pro tempore existentis arbitrarie puniantur.

¶ Item statuimus et ordinamus quod si libellus vel articuli ex eorum ineptitudine reiici contigerit aduocatus vel procurator qui illos fecerit ad expensas vtriusque parti teneatur. et alias arbitrarie puniatur. similiter obseruetur si inutiles terminos obseruauerit. et processum inutilem fecerit. sed in principio cause delibere inter se de modo procedendi et ad quem finem velint agere. ne pres inutilibus expensis verent. et lites reddant immortales.

¶ In robur et testimonium premissorum sigillum siue secretum nostrorum presentibus nostris statutis et ordinationibus in tribus folijs cum dimidio papiri conscriptis per singula folia de mandato nostro est appensus. Anno domini. M. CCCC. lxx. die quidem Iouis penultima Mensis Augusti.